

T.B.M.M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Tarih : 19.11.2025
Sayı : 583

10/3429

Şenol SUNAT
Manisa Milletvekili
Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Konya'nın Karapınar ilçesi başta olmak üzere şeker pancarı üretim bölgelerinde son iki yılda derinleşen kota tahsisi usulsüzlükleri, kayıt dışı ekim artışı, özel şirketler eliyle yürütülen alım-fiyat manipülasyonları, çiftçi gelirlerinin gasp edilmesi, pancar avans ve küspe haklarının bazı şirketlere geçirilmesi, kaçak pancar sevkiyatları ve TÜRKŞEKER denetim mekanizmalarının devre dışı bırakılması iddialarının bütüncül biçimde araştırılması; şeker piyasasında oluştuğu ileri sürülen 200 milyon TL'yi aşan rant düzeneklerinin tüm boyutlarıyla ortaya çıkarılması; çiftçiyi şirketlere bağımlı hale getiren sözleşme ve kota uygulamalarının tarımsal üretim, su kaynakları, bölgesel kalkınma ve gıda güvenliği üzerindeki etkilerinin incelenmesi; kamu görevlilerinin olası sorumluluklarının tespit edilmesi ve gerekli yapısal çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla, Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılması hususunu saygıyla arz ve teklif ederiz.

Şenol SUNAT
Manisa Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'nin stratejik tarımsal ürünlerinden biri olan şeker pancarı hem gıda sanayii hem yem sektörü hem de bölgesel kalkınma açısından kritik önemdedir. Ancak Konya'nın Karapınar ilçesinde ve çevre üretim havzalarında son iki yılda yaşanan gelişmeler, pancar piyasasının sağlıklı işleyişinin bozulduğunu, çiftçinin gelirinin sistematik biçimde aşağı çekildiğini ve kamu otoritesinin düzenleyici rolünün zayıfladığını göstermektedir.

Karapınar'da yıllık yaklaşık 1 milyon 700 bin ton pancar üretilmekte olup bunun 860 bin tonu Ereğli Şeker Fabrikasına, 400 bin tonu TÜRKŞEKER'in izniyle Amasya, Alpulu ve Adapazarı fabrikalarına, yaklaşık 400 bin ton ise kotasız-kayıt dışı olarak ekilmektedir.

Özellikle dış bölge olarak adlandırılan ekimlerde kota, geçmişte olduğu gibi çiftçiye verilmesi gerekirken, son iki yıldır UHM Tarım başta olmak üzere bazı şirketlere tahsis edildiği iddia edilmektedir. Bu durum, Şeker Kanunu'na aykırı biçimde kota ticareti yaratmakta ve çiftçiye şirketlerin hazırladığı sözleşmelere mahkûm hale getirmektedir.

Söz konusu şirketlerin, pancar ekim dönemi başlar başlamaz çiftçilere 2200 TL/ton gibi devlet fiyatının oldukça altında alım fiyatı dayattığı; sözleşmelerde devlet fiyatı açıklandığında farkın ödeneceğine ilişkin hiçbir hüküm bulunmadığı; avans ödemelerinin çiftçi yerine şirket kasalarına yönlendirildiği; çiftçinin en önemli gelir kalemlerinden biri olan küspe hakkının tamamen şirketler tarafından alındığı ifade edilmektedir.

TÜRKŞEKER'in 2025 alım fiyatını kota tamamlama primi dahil 3100 TL/ton açıklamasına rağmen çiftçiden 2200 TL/ton seviyesinde alım yapılması, ton başına en az 400-500 TL haksız kazanç sağlandığını göstermektedir. Yalnızca 250 bin tonluk kota üzerinden dahi 100 milyon TL'nin üzerinde rant oluştuğu; avans, küspe ve diğer kalemlerle birlikte bu tutarın 300 milyon TL'yi aştığı değerlendirilmektedir.

Buna ek olarak, Karapınar'dan Çorum Şeker Fabrikası'na kaçak yollarla on binlerce ton pancar taşındığı ve bunun da benzer şirketler tarafından organize edildiği öne sürülmektedir. Bu durum, hem kayıt dışı üretimi teşvik etmekte hem de devletin denetim mekanizmalarının işlevsiz hale geldiği izlenimini doğurmaktadır.

Karapınar'ın ciddi su kısıtı bulunan bir bölge olması, son yıllarda bölgedeki obruk oluşumlarını hızlandıran etkenlerden biri olarak gösterilirken, 400 bin ton kotalı + 400 bin ton kotasız olmak üzere toplam 800 bin ton pancarın üretime zorlanması, bölgenin su varlıklarının ticari çıkarlar uğruna hızla tüketildiği yönünde kaygılara yol açmaktadır.

Tüm bu süreçlerin, TÜRKŞEKER Genel Müdürü ve Şeker Dairesi Başkanlığı'nın bilgisi dahilinde yürütüldüğü bu nedenle ağır bir görev ihmali olduğu öne sürülmektedir.

Çiftçinin gelir kaybına, pancar piyasasında fiyat istikrarsızlığına ve kamu kaynaklı düzenleme mekanizmalarının etkisizleşmesine yol açtığı ileri sürülen tüm bu uygulamalar, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda hukuki ve sosyal boyutları olan ağır bir kriz niteliği taşımaktadır.

Şeker pancarı gibi stratejik bir ürünün üretiminde ortaya çıkan bu rant düzenekleri, kayıt dışılık, şirket tekelleşmesi, denetim mekanizmalarının zayıflaması ve çiftçi haklarının yok edilmesi yalnızca Karapınar'ı değil Türkiye'nin pek çok tarımsal bölgesini tehdit etmektedir.

Bu gerekçelerle sorunun tüm boyutlarıyla TBMM tarafından araştırılması; çiftçinin korunması, şeker piyasasının şeffaflaştırılması ve yasa dışı-usulsüz uygulamaların açığa çıkarılması için Meclis Araştırması açılması elzemdir.

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Pidem 212	Çarşamba	P. Eren
A. Eref Fakıbaba	Ankara	A. Eref Fakıbaba
Buralı Akbursalı	İstanbul	B. Akbursalı
Burhanettin Kocaman	Mersin	B. Kocaman
Mehmet Engin	Muş	M. Engin
Ömer Karaköç	Aydın	Ö. Karaköç
M. Cihan Pöçer	İstanbul	M. Cihan Pöçer
Ersin Bayar	İstanbul	E. Bayar
Selcan Töçer	Tekirdağ	S. Töçer
Ayhan Turker Taş	Adana	A. Taş
Adnan Selim Çetel	Hatay	A. Çetel
Yüksel Arslan	Ankara	Y. Arslan
Mustafa Gökben	Çarşamba	M. Gökben
Hossein Kerkipour	İzmir	H. Kerkipour
Erhan Usta	Samsun	E. Usta
Hakan Şeyoğlu	Ağrı	H. Şeyoğlu
Selçuk Türkmenoğlu	Bursa	S. Türkmenoğlu
Uğur Payraz	Antalya	U. Payraz
Tamuz Aydın	Ordu	T. Aydın